

Naivní sezóna - prvotina Daniela Jahna

Prvotina Daniela Jahna zobrazuje společenskou situaci a názory lidí v Československu před sametovou revolucí. Kniha ukazuje na životě mladého malíře v Československu společenskou situaci a názory lidí těsně před sametovou revolucí. Mísí se zde jeho postřehy krajiny i společnosti se sentimentálními vzpomínkami na dětství, na život v pěstounské rodině a na osudy příbuzných. Malíř chodí krajinou, setkává se s lidmi a končí vždy v hospodách a výčepech.

Jeho myšlenky jsou jak ohňostroj, vybuchují a osvětlují okolí.

Dotýkají se všeho, umělecké inspirace, mezinárodní politiky, rodinných vzpomínek i osudů jeho blízkých. Rovněž se dotýkají vztahu k ženám, prvních dobrodružství, příběhů smutných i veselých.

Autor zásadně používá místo „e“ písmeno „y“ a místo „y“ výraz „ej“. Tento příběh je inspirací pro mladé lidi, učí je myslet a dívat se kolem sebe. A brát svůj život s nadhledem, který vylučuje tragické vnímání skutečnosti.

Ukázka z knihy:

Daniel Jahn: Naivní sezóna

Dauphin
2017

Ano, stal jsem se tak poprvé v životě nějakým dědicem. A zřejmě i na dlouhou dobu naposled. To je taky zvláštní věc. Najednou sahat na ty pozůstalé věci, naložit s nima po libosti, třeba do nich beztrestně i kopnout, dokumenty, sešity spálit, i knihy nemilosrdně spálit jako Alexandrijskou knihovnu. Udělat za minulostí už konečně nějakou pořádnou čáru. Už konečně zas nic nevědět, na nic nemyslet. Nějak se takovej dědic může dodatečně nebožtíkovi třeba pomstít. Rouhačsky, s despektem, hrubě se dotýkat předmětů, který mu byly drahý. Nepietně přistupovat k věcem, který tvořily jeho duchovní život a byly součástí jeho jakýsi intimity, nazvat to všechno krámama, a nikdo by proti tomu nemohl nic říct. Já když se teď pomyslně obklopím těma věcmi, vidím, že je až směšný, co zůstane po životě celého jednoho člověka.

Zbystřit by se mohlo při zmínce, že jsem nabyl jakýsi nevyplacený části otcovy poslední mzdy, to bylo ale zajímavý jen do té doby, než těch několik stokorun skoro celejch muselo pokrýt nějaký poplatky. Ten nejnужnější nábytek, u kterýho jsme spolu sedali nebo on lehal, skutečně byl smutnou veteší. To se přenechalo někomu, kdo na tom byl asi tak bídně jako můj otec v závěru svýho života. Ovšem na druhou stranu jsem se stal majitelem krásný leštěný knihovny, a až teď v životě poprvé jsem si uvědomil, že taky něco konkrétního hmotnýho vlastním. V té knihovně knihy, samozřejmě, fůra papírů, sešitů, zápisků, který je třeba probrat, většinu bez milosti vyhodit, protože ani není kde to mít, a proč vůbec? Smutnou součástí smrti je, že po člověku zůstane spousta blbostí, kterejm nikdo nerozumí, ani se nesnaží. Ach ano, ještě ty zvláštní obrazy. Nepůsobily vskutku dojmem, že jejich autor trpěl nějakajma velkejma uměleckejma vznětama. Jejich trýznivýho popisu vás ušetřím, a to je dobře. Toto bych nesnesl na svý zdi, to se jednou možná prodá za pár stovek, a člověka, kterej si to snad koupí, mi bude upřímně líto. A jinak už nic, nic. Jen odpad. Co tu zbude jednou po mně? Tím, co se nezlíkvidovalo hned, se pak budu docela často probírat, s divnou směsicí pocitů, trochu štítivě, udiveně, na něco budu hledět i s pohrdáním nebo obdivem, často budu u toho mít všechny tyto pocity v různým poměru naráz dohromady.

Najednou se tu odestírá jeden život, o kterým jsem nevěděl v podstatě nic. Je tu sešit popsanej citátama z knih, k těm citátům často vlastní připojený poznámky, a nikoliv prostoduchý, příklad ale nejsem schopnej teď na místě uvést žádněj. A další sešity, tentokrát s heraldickou tematikou. Ručně, a musím říct, že velmi zdařile jsou tu vymalovaný znaky snad všech měst, co jich v Československu je. Nějaký heraldický řeči všude kolem toho. Zkraje se mi to zdá jako úplně nemožnej předmět zájmu, ale postupně mě při listování těma sešitama začíná svírat zvláštní pocit. Najednou se mi začíná jevit, že ten můj otec byl prazvláštní, vychýlenou osobností, s těmato divnýma zájmama, a s těma svýma sklonama, ostatně. Nad těma erbama, nad těma vzletnejma citátama si říkám, že přece snad musel mít i nějaký větší vzdělání, přitom profesí, co pamatuju, šlo vždycky o dělníka ve zdejší strojírenský továrně, která zaměstnává půlku města a okolí. Navalí se mi do hlavy i hořká myšlenka, vždyť on mi třeba v životě mohl leccos dát, nedal ale mi nic. Nebo snad něco, o čem ještě nevím? Tím ovšem není samozřejmě řeč o věcech. Čiší z toho všeho zvláštní systematičnost, uspořádanost, kterou bych k němu dřív nepřipřazoval. Písmo je velice úhledný, na výtečnou, pročpak skončil ve fabrice? Dělal snad i dřív něco jinýho? Vždycky jsem byl při tom, že vlastním ze všech stran kvalitní dělnický geny, zmiňuju to hrdě ve všech dotaznicích, lepším se pyšnit nemám čím. Možná nebylo v zájmu lidu, aby měl nějaký lepší místo. V těch zápiscích odpověď není.

Zas ta podivná výčitka: když někdo umře, uvědomím si, že o něm vlastně nic nevím, že jsme se bavili o nicotnostech. Vyšlo by nastejno, kdybychom jenom mlčeli. To se jen těžko napravuje. A jen trochu na okraj, ani nevím vůbec, jestlí nějak víc pil. Je dobrý přece vědět, co člověku běhá v žilách.

Do ateliéru tak přibyla ta knihovna, co vypadala starožitně, ačkoliv zas až tak stará nebyla, jak se později ukázalo, když proběhla snaha ji prodat. Snaha byla pochopitelně zpeněžit z té pozůstalosti všechno, co mělo aspoň zdání nějaký hodnoty, ale vyšlo to v podstatě naprázdno. Nějakej blázen přes knihy si odnesl pár svazků, za pár korun. Stojí tam ta knihovna dodnes, i s většinou těch knížek.

V rámci toho dědickýho řízení, a nerad se k tomu ještě vracím a říkám to, jsem se zas ocitl na té nešťastný půdě. Bylo ovšem třeba ji vyklidit, a já jsem bral do ruky snad každou jednotlivou věc, s tím vědomím, že tu třeba tenkrát hleděla na toho máho otce, jak tu jednal proti mravní výchově mládeže. Věci, moje dětský hračky se vyklidily, ten příběh těch děvčátek tady ovšem zůstane. Pořád se při těch pracích dívám tím střešním okýnkem ven, tím jediným otvorem se mysl mohla osvobodovat a unikat ven.

Hovořím tu poměrně dost obšírně o znacích měst, i když mě taková věc nijak víc nezajímá, snad proto, abych získal čas. Objevil jsem totiž v těch memorábiliích i něco podstatnějšího, než je nějaká nudná heraldika, dějiny, literatura. Něco, o čem se nějak nerado mluví. V té spoustě papírů, popsanejch tou jeho úhlednou rukou, bleskl se dopis psanej G., což byl v každým případě zajímavěj ukaz. Ani její ruka nezapře, že kdysi docházela do hodin krasopisu. Po krátkým ohledání je to dopis otci a hned v první větě se tu vyjadřuje soustrast nad smrtí manželky.

Nevím přesně, ale asi jsem v tu chvíli vstal a začal rázovat po místnosti sem a tam. Alespoň toto bych zřejmě po zralém uvážení udělal dneska. Mám to vůbec číst? Když ke mně minulost vysílala signály, vždycky jsem to vědomě či nevědomě spíš odmítal. Psaní bylo na šest stran a pálilo v ruku. Zvědavost pochopitelně zvítězila a oči začaly běhat po řádcích. Hned bylo zřejmé, že je tu uvedená spousta barvitejch podrobností provázejících tu matčinu smrt.

Tu G. nazývá krutým překvapením v době, kdy jsme se už všichni domnívali, že bude doma a zdravá. Další věta to ovšem útěšně relativizuje, jakási paní primářka totiž byla svýho mínění, že k uzdravení už to nebude nikdy, stav jen přechodně se může zlepšit. V tom čtení jsem si dával pravidelný pauzy na strávení těch liter, nabrání dechu a udržování tepový frekvence v rozumnejch mezích. Nevímproč jsem si vždycky řekl: ještě neznám obsah další věty, ještě chvíli nic dalšího nevím. Ještě pořád to můžu zastavit a nic dalšího nechtít vědět. Dobře jsem si byl vědom, jak ty skutečný fakta můžou infikovat zdravej rozum, nebo si to říkám až dneska, kdy už jsem o tom všem mnohokrát přemýšlel? Co pro mě bude plynout z těch věcí, až je budu znát?

Obraz pošmournýho vlhkýho studenýho dne v paměti, zamlženost děje, tichej dům a okna a dveře, který se neotevírají, chtělo by se i říct, přehnaně, dvě děti tisknouce se k sobě v existenciální nejistotě, určitá jakási i poezie... nic takovýho, ani náhodou. Nemělo to tak zůstat? Shledávám teď, že události, který měly zásadní vliv na můj život, se odehrávaly v logickejch, na sebe navazujících a ze sebe plynoucích racionálních krocích, mají svoje všední aktéry, jednající ze slitovnosti nebo prostě konající svoji pracovní povinnost, lékaře, sociální úřednice, dokonce i příslušníky Bezpečnosti. Prostě složky, jak se zcela nepoeticky říká.

Ten detektivně přesnej přepis událostí těch několika dní mě velmi silně vnesl do toho děje, jako bych tam byl opravdu s nima. Pamatuju si ho takřka do každýho toho krasopisnýho písmene a můžu ho věrně citovat, vsadme se, že nezapomenu na žádněj podstatnej detail. Svoje komentáře omezím na minimum, možná na nic.

Bylo by načase i maminku konečně označit jménem. Tedy V. z tý svý léčebny se vracela vždycky bouřlivě, protože vždycky natrvalo, teď ale si přišla ke G. pro klíče od bytu posmutněle a bez podání ruky s tím, že teď už je to opravdu natrvalo. I kdyby se i něco s ní stalo, do L. už ji nikdo nedostane, tam už do smrti nechce. V této řeči se označí za vyléčenou. Hovor je pak o dlužnejch částkách, účetní pasáž ovšem přeskočme, vyplynulo by z ní totiž, že otec neposílal peníze na mě vždycky dost dochvilně, spíš naopak. Popis, kdo si kdy přišel pro kufr s našima věcma, není nijak zásadní, v psaní je to líčeno až přehnaně přesně. V úterý přichází sestra M. ještě pro nějaký věci s tím, že paní primářka poslala maminku hned ve středu do zaměstnání. Výroba nepočká. V pátek opět přichází M., že maminka se jí nelíbí, že se o nás nestará, co budeme jíst, ani nezatopí, jen sedí a říká, nech mě zas odvézt, mně je zase špatně. A v sobotu ráno už v sedm hodin přibíhá ta samá moje sestra, že znova je s maminkou velmi zle. Zbytečně podrobnou sháňku sociální pracovnice vynechme rovněž, ostatně nebyla úspěšná, protože byla volná sobota. K tý příležitosti je snad příhodný zmínit, že pracovní týden byl běžně tenkrát ještě šestidenní. Ošetřující lékař odmítá se v takovou sobotu věnovat pacientům, lidsky pochopitelně, úkoly pětiletky jsou směšný a pracovní volno vzácný. Neděle se ale pořád ještě světla, takže to ani nebylo nic proti bibli. Pětidenního týdne, jakožto završení boje dělnický třídy proti práci, bude dosaženo ještě až za několik let. Tolik vysvětlení dobovejch reálií. Na místo se pak odpoledne dostavuje jakási nemocniční služba, jejímž úkolem ovšem pochopitelně není konat zázraky, doporučuje se tedy prostě užít ještě jednu pilulku léku, když jedna nestačí. Zbytek víkendu se tak dá přežít, jeho část dokonce prý pokrývá procházka, pak děj ale nabírá spád a ztrácí na přehlednosti. Zejména jsou v dopise pojmenovaný jen hodiny, nikoliv dny, rekonstrukce událostí tedy vyžaduje určitý detektivní schopnosti. Víme jistě, že v pondělí brzy ráno se objevuje M. znova, že mamince není zase dobře a že šla do práce, což se při podrobnějším zvážení zdá asi jako nejlepší. Ta moje sestra se přitom každý ráno logicky vláčí se mnou, to dodávám k tomu za sebe já. Odpoledne M. znova tu, že se nemůže dostat domů. Pak pro mě do školky, dokonce s milou podrobností, že přednáším na jakési besídce, pořád zamčeno, zkusíme jít domů několikrát, a já tedy vidím, že moje

vzpomínky se tímto smutně potvrzují. Zůstáváme pro ten den tedy u G. a nazítří hned ráno jde ona celou věc hlásit někam na ONV. Vzápětí začínají na scéně defilovat nejrůznější osoby z oblasti státní správy nebo zdravotnický péče, s kterými jsme zřejmě byli v pravidelném styku, všichni tu i mají svoje jména, mně ty jejich jména ovšem neříkají nic. Vida, ti ouřadové, ti aparátčící z toho výboru jsou taky lidi! Telefonuje se, dokonce se objevuje odněkud teorie, že matka byla zase odvezena do L., ta se ale nepotvrzuje. To je mašinerie, to jsou služby! K polednímu otevřel SNB dveře. V. tam ležela na otomaně se skleničkou a dvěma krabičkama od léků prázdnýma.

Co k tomu vůbec dodat? S jakýma pocítama tu čtu ve své minulosti, takto chirurgicky přesný, svědecky doložený, datovaný? To mrazení z toho, jak tady přede mnou na tom papíře leží matka a ta její konkrétní smrt, je pochopitelně okořeněný ještě vědomím, že jsem vlastně taky přece z její suroviny. Vzpomenu i na otce. Mám se teď modlit, abych byl spíš z jeho materiálu, než z jejího?

Zveřejním ještě jeden nález, ani nechci. Zas jeho prostřednictvím na mě dotírá nepříjemně drzá část minulosti. Žiju přece už jinej život! Průklepovej papír, popsanej strojově, je vždycky úřední záležitost, v tomto případě usnesení Okresního soudu v S., který ukládá J. ochranný sexuologický léčení ústavní formou. Odůvodnění je pojato pěkně po lidsku, léčba má dopomoci odsouzenému se navrátit do řádného života pracujícího člověka. Tak. Řádněj život pracujícího člověka, to je v socialismu nejvyšší forma bytí.

Jestlipak by chtěl, abych to držel v ruce, četl? Když je člověk mrtvej, nezáleží už snad nikomu na ničem, možná jen mně.

Možná tady by bylo dobrý výčet radši ukončit. Když je toto venku, můžu se ale zmínit ještě o další listině, pro změnu nálady. Ten nenápadnej papír, popsanej obyčejnou tužkou rozevlátým, neuspořádaným písmem by povrchní dědic možná ihned určil k vyřazení. Postačilo ale zaregistrovat datum a informovanej badatel musel nutně zpozornět, nešlo totiž o nic jinýho než o datum mého vlastního narození, s upřesněním, že šlo o neděli, což je pěkná podrobnost. Adresáti v oslovení jsou mým otcem a sestrou. Pomiňme údaje antropologickýho rázu a moje první zdatný kojenecký počiny. Hlavní je, že matka se cítí báječně, nemůže se dočkat návštěvy, jak se všichni spolu potěšíme. Má z toho chlapce strašnou radost, doslova takto, a vyzývá otce k přiznání, že je taky rád, že právě je to kluk. Závěrem za toho chlapečka ze srdce děkuje... Je to zvláštní. Každěj člověk by měl mít takovej svůj dopis. A občas si ho přečíst, i v dospělosti. Díval by se snad na svůj život z trochu jinýho úhlu. Je to unikátní písemnost psaná v neopakovatelný době a v jedinečný záležitosti. Vyzývám každýho, kdo takovej dopis nevlastní, ať si ho neprodleně jde někam opatřit.

Jsou ovšem i jiný dopisy, ať tedy završím korespondenční tematiku, dopisy psány stejnou nečitelnou rukou. Snad můžu ještě odbočit, nebude to tak daleko. K přečtení mi je půjčila M. a i to jsou psaní od matky, z léčebny. Datovaný jsou všechny v době, kdy jsem měl nějaký ty čtyři roky. Nejhezčí z nich je pohlednice, zobrazující na pěkným mírným návrší tři budovy, pole, černobílý stromy kolem. Nemusím se dohadovat ani složitě pátrat, co je tu přede mnou vytištěno, stačí papír otočit na rubovou stranu s legendou. Prostřední stavba prý je budova bývalýho kláštera, třípatrová, má čtyři křídla, pojme tedy hodně pacientů, a ještě to zdaleka nestačí. Bylo třeba přistavit v dnešní době napravo i budovu další. Pokus vyrovnat se barokním architektům se minul účinkem, ale to teď vynechme. Trávníky, keře, pěšiny kolem jsou upravený, o množství pečujících rukou tu zřejmě není nouze. Co já vím, všechny podobný zařízení v Československu svojí kapacitou zdaleka nestačí uspokojit potřeby lidu. Nalevo stojí pro duchovní útěchu bývalej kostel nahoře s bání. Mám s těma augustiniánama, s kterými bezpochyby bylo zle zameteno, společnou radost, že právě v takový pěkným prostředí se léčí raněný duše, ne někde v paneláku nebo v kasárnách. Tu tedy matka trávila jedny z posledních dnů života, za těma okny.

Je ta pohlednice a pár dopisů vloženo do igelitový fólie a kdykoliv na ni sáhnu, napřed se leknu, že je

mokrá, tak působí při dotyku a já vždycky na to zapomínám. I právě teď znova jsem se zase lekl. Tolik je slz v tom pytlíku, a marný radosti, jak se brzy po napsání vždycky ukáže.

Snad teď nebudu příliš podrobně, dokonce snad nudně. Nebyly ty písemnosti určený k zábavě. Zevrubně se tu řeší, kdo, kam, jak přijede, či bude kýmsi přivezen, a co s sebou, nebo hlavně naopak už nic nevozit. Telegraficky se třeba posílá 50 Kčs, na dálku se tu zařizuje metrál uhlí a z čeho zaplatit obědy ve škole, kde vůbec je poslední výplata, v tovární pokladně možná, a na poště by snad mohly být peníze od táty. Co brambory na zimu? Není v blázinci taky úplně jednoduše život. Denních starostí o zařizování takový existence je nepřehledně. A člověk by si povrchně řekl, že v těch zařízeních žijou samí šťastní lidi.

Vedle složky řekněme organizační vnímavě korespondenční badatel odhalí i tu emocionální vrstvu. Jsou ty dopisy strašně jímavý. Tý naděje, co je tu mezi řádkama! A jak se z toho vycítí, že sestřiny dopisy, který už nejsou, byly zrcadlově symetrický.

Jestli já jednou sepišu ty svoje paměti, budu to umět nějak působivě? Holá informace možná postačí.

Jak je to v L. nádherný, klid, lesy, rybníky, ten sytej vzduch. A hlavně to chystání návratů, to těšení, že ještě všichni si užijeme kousku prázdnin! A koncem srpna opravdu se jde domů, v říjnu ovšem je tu další dopis z těch míst, s úvodní omluvou, že je pozdní, protože bylo vzato předsevzetí, že se napíše v době, kdy matce bude líp, k čemu psaní plný nářků? To je rozumný rozhodnutí. Teď tedy je dobře a snad to tak i zůstane.

Nejvíc toto všechno vynikne, když nechám promluvit konkrétněji dopis úplně poslední. Je psaný přesně na den měsíc před matčinou smrtí, což rozhodně v plánu nebylo, a je překvapivě adresované otci, je mi tedy záhadou, jakou cestou se k téhle sbírce zařadil. Kromě jejího civilního podpisu ho zakončuje i červené cenzorské podpis či schvalovací šifra, může tak být jistota, že všechno v něm je čistá, neškodná pravda. Ale když už já teď vím, co se odehrálo jen o pouhých pár týdnů později, dostávají ty prostý slova úplně jiné rozměr.

Optimismus prostupuje celým listem. Důvodem k radosti je fakt, že otec přenes vbrzku svý působiště do P., hledme, do naší nejslavnější věznic to z celého rodu určitě ještě nikdo jinej nedotáh! A je to přece jen blíž. Zanedlouho se matka natrvalo vrátí domů, což je krásné. Do bytu v domě, kterej je určenej ke zbourání a sice je vlhkej, ale ohromně slunnej. A je u řeky, což je taky hezký, a při praní užitečný. K největšímu štěstí schází jen, aby i otec se vrátil domů, to pak teprve bude klidný, šťastný život. Je u domu maličká zahrádka, kam si dáme hodně květin a budeme se dívat do zeleného a na řeku... Z každého řádku je zřejmý, že pisatel právě neměl k dispozici křišťálovou kouli. Ta touha žít, žít normálně.

Pro mě to má všechno význam, jestli se to dá přenést na někoho dalšího, nevím. Možná všechno to čtení i škodí zdraví. Dost už tedy o tom.

Často taky vytahuju otcův rodnej list, kterej po jeho smrti taky získávám. Jímá mě i u týchle četby zvláštní pocit, ti lidi tam, to jsou samosebou i mí předkové, a jsou tu uvedeny jménama i adresou! Svědí mě myšlenka přijít sem na ty jejich rodný adresy a tam zaklepat, co by bylo? Byli ti lidi ale rozestřený dost široko po vlasti, záměr se tedy odkládá. Tady vidím, že jako já a otec se úplně stejně doslova jmenovali ještě jeho otec i další jeho otec, a bezpochyby šlo to jméno ještě hloub, i na tom je něco pěkného. To je rod! Je tu několik konkrétních živoucích lidí, kteří tu jakoby křičí na mě, že já dneska jsem na samým

chvostu dlouhého zástupu, že jsem tu vlastně vždycky byl, stojím tu rozpačitě, není to vlastně strašlivá zodpovědnost, nějaká? Za neznámý lidi, o kterých nic nevím. Jde z toho hrůza. Toto cítí každý?

Taková velká rodina! A jsou všichni ti lidi mrtví, mrtví. Na papíře to bije do očí. Stejně tak z matčiny strany. A všichni ti lidi se na mě teď dívají.